

Vrijdag 26 maart 2004

de Volkskrant

Sterke verhalen in schurende opera over luidsprekers

Theater

Lautspreker Arnolt, opera voor luidsprekers. Productiehuis Rotterdam & Nieuw West. Muziek Huba de Graaff. Libretto en regie Erik-Ward Geerlings. Spel Marien Jongewaard. Krijn Boon Studio Rotterdamse Schouwburg, 24 maart. Hier t/m 3 april. Tournee.

Vaak herken je hem van verre: de verlegen puber, niet goed raad wetend met lijf en leden, stilletjes naar buiten, kokend van binnen. Niet lang meer en hij zal zich ontladen, dan zal hij gaan spreken, luid spreken, luider dan strikt noodzakelijk. Hij zal zich overschreeuwen.

Arnolt Bronnen (1895-1959) was er zo een. Oostenrijker, geboren en getogen in een woelige tijd in het Wenen van Freud, van Wittgenstein. Strijder (in de Eerste Wereldoorlog), schrijver, avant-gardist, provocateur in het Berlijn van Brecht. Onbekend bij het grote publiek misschien, maar bevriend met een reeks illustere tijdgenoten.

Ook Marien Jongewaard is er zo een. In ieder geval geloof je daar (opnieuw) vast in wanneer je hem de rol ziet vertolken van Bronnen, held uit *Lautspreker Arnolt*, de productie waarmee Erik-Ward Geerlings na een aantal jaar terugkeert als regisseur. Een opmerkelijke terugkeer, dat moet meteen gezegd, want rond deze curieuze figuur Arnolt schreef componiste Huba de Graaff muziek: een swingende, schurende opera voor luidsprekers.

Dat houdt onder meer in dat

Jongewaards tegenspelers gestalte krijgen in de vorm van luidsprekers (ontworpen door Bart Visser). En ook dat daar al snel niets vreemds meer aan is. Wufte juffers van luidsprekers kirren de jonge Arnolt aan, Bertolt Brecht is een dunne bibberaar en Arnolts geliefde Olga bestaat uit twee mooie rondingen; het blijde liefdesdansa je dat Jongewaard met haar uitvoert, behoort tot een van de ontroerendste scènes van de voorstelling.

Binnen dit onorthodoxe staketsel houden de makers zich strak aan een chronologische verhaallijn. Geboorte, boze puberteit, vreemde vriendschappen en de keer op keer foute keuzes – de ingredienten kortom, die het leven van Arnolt de nodige theatraaliteit geven: ze worden hoog tegen de achterwand geprojecteerd.

Jaartallen en (zang-)teksten geven publiek zo een steuntje, terwijl de muziek zich kronkelend en heftig voorwaarts stuwt en Jongewaard zich op z'n tijd de longen uit het lijf schreeuwt. Wie vraagt om een geschoold zanger als je bedenkt dat Bronnen in de Eerste Wereldoorlog door hals en keel geschoten werd? En bedenkt dat hij zich ooit liet strikken voor het Ministerie van Propaganda ten tijde van Hitler?

Sterke verhalen, spannende muziek en niet in de laatste plaats, de meeslepende performance van Marien Jongewaard maken dit originele, kleine muziekproject absoluut de moeite waard.

Karin Veraart